

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2145

Vragen van het lid **Dobbe** (SP) aan de Minister van Defensie over *de berichtgeving dat het ministerie een miljoenenorder overweegt bij een omstreden Israëlische fabrikant* (ingezonden 14 juni 2024).

Antwoord van Minister **Brekelmans** (Defensie), mede namens de Staatssecretaris van Defensie en de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 8 juli 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Ministerie overweegt miljoenenorder bij omstreden Israëlische fabrikant»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat Defensie een contract overweegt met Elbit Systems?

Antwoord 2

Ja. Defensie vervangt de aankomende jaren de huidige verouderde tactische luchttransportcapaciteit. Defensie is voornemens om de verouderde C-130H Hercules transportvliegtuigen te vervangen voor C-390M toestellen van de Braziliaanse fabrikant Embraer. Hierover is uw Kamer geïnformeerd op 10 juni jl. (Kamerstuk 27 830, nr. 441). Eén van de eisen die aan dit toestel worden gesteld, is dat het in staat moet zijn om te opereren onder dreiging van hittezoekende, radar- of lasergeleide raketsystemen. Binnen dit project levert het Israëlische Elbit Systems een zelfbeschermingssysteem dat effectief dergelijke raketten misleidt. Defensie sluit in samenwerking met Embraer hiertoe een contract af met Elbit Systems. Het systeem van Elbit is het enige gecertificeerde systeem op de C390M en het enige systeem dat tijdig gereed kan zijn om te voorkomen dat een tekort aan benodigde operationele capaciteiten ontstaat wanneer de C-130 niet meer inzetbaar is.

¹ Het Financieele Dagblad, 12 juni 2024, Ministerie overweegt miljoenenorder bij omstreden Israëlische fabrikant, (<https://fd.nl/politiek/1520098/defensie-overweegt-miljoenenorder-bij-omstreden-israelische-fabrikant#:~:text=Defensie%20wil%20een%20contract%20afsluiten,Isra%C3%ABlische%20leger%20in%20Palestijns%20gebied.>)

Vraag 3

Klopt het dat Elbit Systems wapens levert aan het Israëliësche leger, die worden gebruikt op de illegaal bezette Westelijke Jordanoever en in de Gazastrook?

Antwoord 3

Het is bekend dat Elbit Systems wapens levert aan het Israëliësche leger. Het kabinet heeft geen zicht op waar Israël deze wapens inzet.

Vraag 4

Deelt u de mening dat de Nederlandse regering op geen enkele manier mag bijdragen aan de illegale Israëliësche bezetting van de Westelijke Jordanoever en Oost-Jeruzalem? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Ja. Nederland neemt bilateraal en in EU-verband altijd duidelijk stelling tegen nederzettingen en de kolonisten in de bezette Palestijnse Gebieden. Nederzettingen zijn in strijd met internationaal recht en bemoeilijken een duurzame oplossing van het conflict. Nederland ondersteunt dan ook geen activiteiten die direct bijdragen aan de constructie en instandhouding van illegale nederzettingen of dat direct faciliteren. Nederland heeft zich binnen de EU ook ingezet voor de aanneming van sancties tegen gewelddadige kolonisten. Het kabinet blijft zich daarvoor inzetten.

Vraag 5 en 6

Deelt u de mening dat hieruit volgt dat zakendoen met een bedrijf dat wapens levert om een illegale bezetting mee af te dwingen onbestaanbaar is voor de Nederlandse regering? Zo nee, waarom niet? Kunt u uitgebreid reageren?

Bent u zich bewust van het feit dat de Israëliësche regering met betrekking tot de oorlog in Gaza meerdere uitspraken van het Internationaal Gerechtshof en een aangenomen resolutie van de VN-veiligheidsraad naast zich heeft neergelegd en dat de aanklager van het Internationaal Strafhof arrestatiebevelen tegen twee leden van de Israëliësche regering wil? Zo ja, waarom wilt u nog zakendoen met de defensie-industrie van de Israëliësche regering?

Antwoord 5 en 6

Vanwege de toegenomen dreiging en de veroudering van het huidige materieel heeft Defensie op zeer korte termijn behoefte aan het beste materieel om de taken van de krijgsmacht te kunnen blijven uitvoeren. Dit is noodzakelijk voor de veiligheid van Nederland en Europa. Defensie heeft reeds materieel uit Israël in gebruik. Dit materieel is van groot belang voor de bestaande slagkracht van de krijgsmacht en voor de veiligheid van onze militairen; onder meer raketartillerie, zelfbeschermingssysteem, anti-tank capaciteit, vliegerhelmen en operationele communicatieapparatuur. Datzelfde belang geldt voor nieuw materieel dat Defensie op basis van het eisenpakket in Israël wil aanschaffen. Het tijdig kunnen leveren van materieel is hierbij een belangrijke eis. Uitstel van aanschaf van voor Defensie kritische systemen is een onaanvaardbaar risico in de huidige onzekere geopolitieke wereld. In alle relevante contacten met de Israëliësche regering wijst het kabinet Israël op haar internationaal rechterlijke verplichtingen en op de naleving van uitspraken van internationale hoven. De toenmalig Minister-President heeft op 4 juni jl. het belang van naleving nogmaals stevig onderstreept in zijn gesprek met premier Netanyahu.

Vraag 7

Bent u zich bewust van het feit dat de Minister van Buitenlandse Zaken gesprekken voert over het tijdelijk bevrozen van het associatieakkoord tussen de Europese Unie en Israël vanwege de minachting van de Israëliësche regering voor het internationaal recht? Zo ja, bent u het er dan mee eens dat dit besluit niet coherent is met het beleid van de Minister van Buitenlandse Zaken?

Antwoord 7

De Minister van Buitenlandse Zaken voert geen gesprekken over het tijdelijk bevrozen van het associatieakkoord. Op voorstel van de toenmalig Minister van Buitenlandse Zaken heeft de Raad Buitenlandse Zaken besloten een bijeenkomst van de Associatieraad tussen de EU en Israël te organiseren. Dit forum biedt de kans om het gesprek aan te gaan met Israël en zorgen over te brengen. Israël heeft de uitnodiging aangenomen. Het kabinet zet zich ervoor in dat de Associatieraad op korte termijn plaatsvindt.

Vraag 8

Kunt u een overzicht geven van alle Nederlandse import van Israëlische wapens van de afgelopen vijf jaar?

Antwoord 8

Defensie informeert de Kamer conform de afspraken van het Defensie Materieelproces (DMP, Kamerstuk 27 830, nr. 431 van 23 april 2024) halfjaarlijks over grote materieelprojecten. In het Defensie Projectenoverzicht (DPO, Kamerstuk 27 830, nr. 435 van 15 mei 2024) heeft de Kamer recentelijk een geactualiseerd overzicht gekregen van alle DMP-plichtige projecten. Voor een aantal van deze projecten geldt dat (delen van) wapensystemen, direct of indirect (als onderleverancier) worden aangeschaft bij een Israëlische producent. Zo heeft Defensie de Kamer in april 2023 geïnformeerd over de keuze voor het Israëlische PULS systeem binnen het project Raketartillerie, op grond van operationele beoordelingscriteria, levertijd, prijs, risico's en mogelijkheden tot internationale samenwerking (Kamerstuk 27 830, nr. 392 van 3 april 2023). Ook heeft Defensie in de zomer van 2023 een contract getekend met firma Elbit voor de levering van het ReDrone systeem voor detectie, identificatie, verstoren en overnemen van *unmanned aerial systems* (UAS) (DPO 2023, Kamerstuk 27 830, nr. 417 van 19 september 2023). Verder heeft de firma Elbit zelfbeschermingsmiddelen voor het Gulfstream G-650 VIP vliegtuig geleverd, waarmee het toestel wordt beschermd tegen hittezoevende, radar- of lasergeleide raketsystemen (DPO 2023, Kamerstuk 27 830, nr. 417 van 19 september 2023). Ook binnen het project «Aanpak obsolescentie Cougar-helikopters» treedt Elbit op als leverancier, specifiek van de 3D Helmet Display Tracking System Head-up Display (DPO 2024, Kamerstuk 27 830, nr. 435 van 15 mei 2024).

Binnen het project Verbeterd Operationeel Soldaat Systeem (VOSS) (Kamerstuk 34 000 X, nr. 98 van 4 juni 2015) levert Elbit naast zogenaamde «Smart Vests» (een communicatiesysteem, geïntegreerd in een ballistisch vest) ook digitale soldaat- en voertuigsystemen, waaronder beveiligde persoonlijke radio's. Verder heeft Defensie in 2020 een contract afgesloten met Elbit Systems voor helderheidsversterkende kijkers voor operationele eenheden. Met deze kijkers zijn militairen in staat om in situaties waar zeer weinig licht is, toch te kunnen zien.

Vraag 9

Kunt u uitsluiten dat wapens van Elbit Systems de afgelopen maanden zijn gebruikt bij mogelijke oorlogsmisdaden in Gaza?

Antwoord 9

Het kabinet heeft geen zicht op welke wapensystemen Israël waar en wanneer inzet.

Vraag 10

Op basis waarvan sluit u bepaalde wapenproducenten uit sommige landen uit? Kunt u het beleid toelichten en praktische voorbeelden geven van landen of bedrijven waar Nederland geen militair materieel inkoop?

Antwoord 10

Nederland houdt zich aan internationale sancties en wapenembargo's die zijn opgelegd door de Verenigde Naties (VN) en de Europese Unie (EU). Dit betekent dat Nederland geen wapens mag kopen van of verkopen aan landen die onder deze sancties vallen. Ook heeft Nederland eigen wetten en regels die de import en export van wapens reguleren op basis waarvan producenten kunnen worden uitgesloten. Zoals met uw Kamer gedeeld, moet voor bijzondere opdrachten aan de Algemene Beveiligingseisen Defensie

Opdrachten (ABDO) worden voldaan.² Per opdracht wordt gekeken of een opdracht gerubriceerd is en dus of er een ABDO-autorisatie nodig is. ABDO stelt strenge beveiligingseisen aan leveranciers die toegang hebben tot gevoelige en gerubriceerde informatie. Als een wapenproducent niet voldoet aan deze beveiligingseisen, kan dit leiden tot uitsluiting van deelname aan defensieopdrachten. Het beleid is gericht op een zorgvuldige afweging van belangen en risico's. Praktische voorbeelden van landen waar Nederland geen militair materieel inkoop zijn Rusland en Noord-Korea.

---

² In antwoord op vragen van het lid Valstar (VVD) over het bericht over het bericht «Pentagon suspends F-35 deliveries over Chinese alloy in magnet» is de toepassing van ABDO nader toegelicht (Handelingen 2022–2023 nr. 444).